

Bogdan JURKOVŠEK & Tea KOLAR-JURKOVŠEK, 2021:
Fosili Slovenije: pogled v preteklost za razmislek o prihodnosti.

Geološki zavod Slovenije, Ljubljana: 264 str.

(Fossils of Slovenia: looking into the past to reflect in the future. Geological Survey of Slovenia, Ljubljana, 264 p.)

Fosili so kakršni koli ostanki organizmov iz geološke preteklosti. Velik del fosilov najdemo v sedimentnih kamninah, izjemoma pa se ohranijo tudi v metamorfnih. Fosili so izjemno pomembni za določanje relativne starosti kamnin, rekonstrukcije paleo-okolij in življenjskih razmer v geološki preteklosti ter za preučevanje evolucije in ugotavljanje sorodstvenih vezi med skupinami organizmov. S preučevanjem fosilov se ukvarja paleontologija, ki v zadnjih desetletjih doživlja pravi preporod in ob uporabi novih raziskovalnih metod odgovarja na nekatera vprašanja, ki so se dolgo časa zdeli bolj v domeni domišljije kot preverljive in dokazljive znanosti.

Območje Slovenije je geološko razmeroma pestro in zanimivo tudi za tiste, ki jih zanimajo fosili – pa naj stoji za tem raziskovalni interes, ali pa zgolj veselje ob iskanju nečesa zanimivega in preživljanje prostega časa v naravi. Fosile lahko pričakujemo skozi skorajda celotno stratigrafsko zaporedje, ki je zastopano pri nas, od masivnih devonskih apnencev na Jezerskem, do neogen-skih plitvomorskih apnencev vzhodne Slovenije in celo v pleistocenskih jamskih sedimentih. Zaradi vse te pestrosti in potenciala za nove najdbe zanimanje za fosile med Slovenci verjetno nikoli ne bo izginilo, čeprav zaradi izčrpanosti nekaterih že dalj časa znanih, bolj dostopnih ali nezaščitenih najdišč fosilov, zaraščanja ali opuščanja kmetovanja, ugašanja rudarske dejavnosti, zapiranja manjših kamnolomov in včasih (žal) tudi slabe ozavešenosti vseh nas, nekatera najdišča fosilov zlagoma tonejo v pozabo.

Knjiga »Fosili Slovenije: pogled v preteklost za razmislek o prihodnosti« bo marsikaterega bralca navdušila za področje paleontologije in verjetno marsikoga tudi spodbudila k raziskovanju lastne okolice. Za tiste, ki so s področjem paleontologije že dobro seznanjeni, pa knjiga prinaša osvežen pregled pomembnejših in bolj znanih najdb in najdišč fosilov pri nas ter celosten pregled razvoja biosfere. Slednji zajema najpomembnejše evoliucijske dogodke, kot so pojav prvih živih organizmov, kambrijska eksplozija in množično izumrtje ob koncu perma. Avtorja sta pri sestavljanju knjige uporabila bogate izkušnje s področja paleontologije in prirojen občutek za razumljiv in priljuden način pisanja. Knjiga je

bogato ilustrirana in opremljena s fotografijami primerkov, ki so bili najdeni v Sloveniji. Pri izboru le-teh sta se avtorja osredotočila na makrofosile, torej na tiste fosile, ki so vidni in določljivi s prostim očesom. Dodane so številne rekonstrukcije paleo-okolij, ki bralcu omogočajo lažjo predstavo o tem, kako je izgledalo površje Zemlje pred desetletji in stotinami milijonov let.

Knjiga je primerna za vse ljubitelje fosilov in naravoslovja nasploh. Zaradi množice referenc, ki so sproti navedene v tekstu, je tudi nadvse uporabno vodilo za poklicne geologe. Pomembno bo prispevala k izobraževanju novih generacij geologov ter njihovem razumevanju fosilnih združb in sosledij. Nenazadnje je opisana knjiga tudi spomenik naši naravni dediščini in opomin k vestnemu ohranjanju le te.

Luka Gale

